

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția Penală

Decizia nr. 613/RC/2023

Decizia nr. 613/RC

Sedința publică din data de 12 octombrie 2023

Deliberând asupra recursului în casație de față, în baza actelor și lucrărilor dosarului, constată următoarele:

Prin sentința penală nr. 308 din 18.03.2021, printre altele, Tribunalul București, secția I penală, a condamnat pe inculpatul A. la pedeapsa rezultantă de 12 (doisprezece) ani și 6 (șase) luni închisoare și la pedeapsa complementară a interzicerii exercitării drepturilor prev. de art. 66 alin. (1) lit. a), b), g) și k) din C. pen., pe o perioadă de 5 (cinci) ani, pentru săvârșirea în concurs real a infracțiunilor de evaziune fiscală în formă continuată, prev. de art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Legea nr. 241/2005 (în forma ulterioară intrării în vigoare a Legii 50/2013), și delapidare în formă continuată, prev. de art. 295 alin. (1) din C. pen. rap. la art. 308 din C. pen., ambele cu aplicarea art. 35 alin. (1) din C. pen. și art. 5 din C. pen. și concurente cu infracțiunea pentru care inculpatul a fost condamnat prin sentința penală nr. 523 din 09.11.2018 a Tribunalului Giurgiu, pronunțată în dosarul nr. x/2017, definitivă prin decizia penală nr. 572/A/25.06.2020 a Curții de Apel București.

În temeiul art. 45 alin. (4) din C. pen., a dedus din pedeapsa complementară a interzicerii exercitării drepturilor prev. de art. 66 alin. (1) lit. a) și b) din C. pen. perioada deja executată de la data de 25.06.2020 până la data rămânerii definitive a prezentei.

În temeiul art. 45 alin. (5) din C. pen. rap. la art. 45 alin. (3) lit. a) din C. pen., a aplicat inculpatului pedeapsa accesorie a interzicerii exercitării drepturilor prev. de art. 66 alin. (1) lit. a), b), g) și k) din C. pen.

În temeiul art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Legea nr. 241/2005 (în forma anterioară intrării în vigoare a Legii 50/2013) cu aplic. art. 41 alin. (2) din C. pen. din 1969 și art. 5 din C. pen. din 2009, a condamnat pe inculpata S.C. B. S.A. (fostă S.C. C.) la pedeapsa amenzii penale în cuantum de 30.000 de RON și, în temeiul art. 717 din C. pen. din 1969, a aplicat inculpatei pedeapsa complementară a afișării hotărârii definitive de condamnare, pe o perioadă de 2 luni, la sediul social.

A condamnat pe inculpatul D., cetățean sirian, la pedeapsa închisorii de 7 (șapte) ani și interzicerea exercitării drepturilor prevăzute de art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b și c din C. pen. din 1969, pe o perioadă de 5 (cinci) ani, pentru săvârșirea infracțiunii de complicitate la evaziune fiscală în formă continuată, faptă prev. de art. 26 din C. pen. din 1969 rap. la art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Legea 241/2005 (forma înainte de intrarea în vigoare a Legii 50/2013) cu aplic. art. 41 alin. (2) din C. pen. din 1969 și art. 5 din C. pen. din 2009.

În temeiul art. 12 alin. (1) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind C. pen. raportat la art. 71 alin. (1) din C. pen. 1969, a interzis inculpatului exercitarea drepturilor prevăzute de art. 64 alin. (1) lit. a) teza a II-a, b și c din C. pen. din 1969.

În temeiul art. 396 alin. (5) din C. proc. pen. rap. la art. 16 alin. (1) lit. b) teza I din C. proc. pen., a achitat pe inculpatele E. și F. pentru săvârșirea infracțiunii de mărturie mincinoasă prev. și ped. de art. 273 alin. (1) din C. pen. cu aplic. art. 5 din C. pen.

În temeiul art. 1349 alin. (1) și (2) din C. civ., art. 1357 alin. (1) din C. civ., art. 1381 din C. civ. și art. 1382 din C. civ., a admis acțiunea civilă formulată de Statul Român, prin reprezentat legal Agenția Națională de Administrare Fiscală, și a dispus obligarea, în solidar, a inculpaților A., S.C. B. S.A. (fostă S.C. C.), prin lichidator judiciar G., și D. la plata sumei de 8.988.122,01 RON reprezentând TVA dedusă în mod nelegal, la care se adaugă obligațiile accesorii de plată aferente debitului principal (dobândă, penalități, majorări datorate în condițiile Codului de procedură fiscală) calculate de la data scadenței fiecărui debit principal în parte ce alcătuiește suma totală de 8.988.122,01 RON, până la data achitării obligațiilor bugetare principale.

În temeiul art. 1349 alin. (1) și (2) din C. civ., art. 1357 alin. (1) din C. civ., art. 1381 din C. civ., a admis în parte acțiunea civilă formulată de S.C. B. S.A. (fostă S.C. C.), prin lichidator judiciar G., și a dispus obligarea inculpatului A. la plata sumei de 481.310 RON către aceasta.

În temeiul art. 404 alin. (4) lit. c) din C. proc. pen., a menținut măsurile asigurătorii dispuse prin ordonanța nr. 26/P/2012 din data de 07.03.2013 a Ministerului Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcția Națională Anticorupție.

În temeiul art. 25 alin. (3) din C. proc. pen., a dispus desființarea înscrisurilor conform dispozitivului.

În temeiul art. 25 alin. (3) din C. proc. pen. și art. 397 alin. (3) din C. proc. pen., a dispus anularea unor înscrisuri, conform dispozitivului.

În temeiul art. 398 din C. proc. pen. și art. 274 alin. (2) din C. proc. pen., a obligat pe inculpații A., D. și S.C. B. S.A. (fostă S.C. C.) la plata sumei de 25.000 de RON fiecare, cu titlu de cheltuieli judiciare avansate de stat.

Împotriva acestei hotărâri au declarat apel Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție și inculpații S.C. B. S.A. (fostă S.C. C.) prin lichidator judiciar G., A. și D..

Prin decizia penală nr. 80/A din data de 20 ianuarie 2023, Curtea de Apel București, secția a II-a penală, în baza art. 421 pct. 2 lit. a) din C. proc. pen., a admis apelurile formulate de inculpatul A., inculpata S.C. B. S.A., prin lichidator judiciar G., precum și de inculpatul D. împotriva sentinței penale nr. 308/18.03.2021 pronunțată de către Tribunalul București, secția I penală, în dosarul nr. x/2018, a desființat, în parte, sentința apelată și rejudecând:

În baza art. 16 alin. (1) lit. f) din C. proc. pen. rap. la art. 153, 154 alin. (1) lit. b) din C. pen., la decizia nr. 358/2022 a Curții Constituționale, a încetat procesul penal pornit împotriva inculpatului A. pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală în formă continuată prev. de art. 9 alin. (1) lit. c), alin. (3) din Legea nr. 241/2005 cu aplic. art. 35 alin. (1) din C. pen. și art. 5 din C. pen.

În baza art. 16 alin. (1) lit. f) din C. proc. pen. rap. la art. 153, 154 alin. (1) lit. d) din C. pen., la decizia nr. 358/2022 a Curții Constituționale, a încetat procesul penal pornit împotriva inculpatului A. pentru săvârșirea infracțiunii de delapidare în formă continuată prev. de art. 295 alin. (1) din C. pen. rap. la art. 308 din C. pen. cu aplic. art. 35 alin. (1) din C. pen. și art. 5 din C. pen.

A înlăturat dispozițiile referitoare la anularea beneficiului suspendării sub supraveghere cu privire la pedeapsa aplicată prin sentința penală nr. 523/09.11.2018 a Tribunalului Giurgiu, definitivă prin decizia penală nr. 572/25.06.2020 a Curții de Apel București, precum și la contopirea pedepselor aplicate.

În baza art. 16 alin. (1) lit. f) din C. proc. pen. rap. la art. 153, 154 alin. (1) lit. b) din C. pen., la decizia nr. 358/2022 a Curții Constituționale, a încetat procesul penal pornit împotriva inculpatei S.C. B. S.A. pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală în formă continuată, prev. de art. 9 alin. (1) lit. c), alin. (3) din Legea nr. 241/2005 cu aplic. art. 35 alin. (1) din C. pen. și art. 5 din C. pen.

În baza art. 16 alin. (1) lit. f) din C. proc. pen. rap. la art. 153, 154 alin. (1) lit. b) din C. pen., la decizia nr. 358/2022 a Curții Constituționale, a încetat procesul penal pornit împotriva inculpatului D. pentru săvârșirea infracțiunii de complicitate la evaziune fiscală în formă continuată, prev. de art. 26 din C. pen. rap. la art. 9 alin. (1) lit. c), alin. (3) din Legea nr. 241/2005 cu aplic. art. 35 alin. (1) din C. pen. și art. 5 din C. pen.

În temeiul art. 1349 alin. (1) și (2) din C. civ., art. 1357 alin. (1) din C. civ., art. 1381 din C. civ. și art. 1382 din C. civ., a admis, în parte, acțiunea civilă formulată de Statul Român, prin reprezentat legal Agenția Națională de Administrare Fiscală, și a obligat, în solidar, pe inculpații A., S.C. B. S.A. (fostă S.C. C.), prin lichidator judiciar G., și D. la plata sumei de 8.972.252 RON, reprezentând TVA dedusă în mod nelegal la care se adaugă obligațiile accesorii de plată aferente debitului principal (dobândă, penalități, majorări datorate în condițiile Codului de procedură fiscală) calculate de la data scadenței fiecărui debit principal în parte ce alcătuiește suma totală de 8.972.252 RON, până la data achitării obligațiilor bugetare principale.

A menținut măsurile asigurătorii dispuse prin ordonanța nr. 26/P/2012 din data de 07.03.2013 a Ministerului Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție în aceste limite.

A înlăturat dispoziția de obligare a inculpatei S.C. B. S.A. la plata cheltuielilor judiciare către stat.

A modificat temeiul de obligare a inculpaților A. și D. la plata cheltuielilor judiciare către stat din dispozițiile art. 274 alin. (2) din C. proc. pen. în dispozițiile art. 275 alin. (1) pct. 3 lit. b) din C. proc. pen.

A menținut restul dispozițiilor sentinței penale apelate, în măsura în care nu sunt contrare prezentei.

În baza art. 421 pct. 1 lit. b) din C. proc. pen., a respins, ca nefondat, apelul declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție împotriva aceleiași sentinței penale.

Cheltuielile judiciare au rămas în sarcina statului, precum și onorariile apărătorilor desemnați din oficiu pentru inculpata S.C. B. S.A. și D..

Împotriva deciziei penale nr. 80/A din data de 20 ianuarie 2023 pronunțată de Curtea de Apel București, secția a II-a penală, a declarat, la data de 07 februarie 2023, recurs în casație Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție.

În motivarea cererii de recurs în casație, prezentând soluția pronunțată în apel și considerentele care o susțin, parchetul a apreciat că în cauză este incident cazul de recurs în casație prev. de art. 438 alin. (1) pct. 8 din C. proc. pen., întrucât instanța de apel a dispus în mod greșit încetarea procesului penal față de inculpații A. sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de evaziune fiscală, prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Legea nr. 241/2005 cu aplicarea art. 35 alin. (1) din C. pen. și art. 5 din C. pen., și delapidare, prevăzută de art. 295 alin. (1) din C. pen. raportat la art. 308 din C. pen. și art. 309 din C. pen., cu aplicarea art. 5 din C. pen., ambele cu aplicarea art. 38 alin. (1) din C. pen., S.C. B. S.A. (fostă S.C. C.), sub aspectul săvârșirii infracțiunii de evaziune fiscală, prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Legea nr. 241/2005 cu aplicarea art. 35 alin. (1) din C. pen. și art. 5 din C. pen., și D. sub aspectul săvârșirii infracțiunii de complicitate la evaziune fiscală, prevăzută de art. 48 alin. (1) din C. pen. raportat la art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Legea nr. 241/2005 cu aplicarea art. 35 alin. (1) din C. pen. și art. 5 din C. pen., în temeiul art. 16 lit. f) din C. proc. pen., ca urmare a constatării împlinirii termenului general de prescripție a răspunderii penale.

Practic, parchetul a susținut că instanța de apel a apreciat în mod greșit ca obligatorie aplicarea în cauză a interpretării date prevederilor privind prescripția răspunderii penale, ca lege penală mai favorabilă, prin considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 358/2022, fără a avea în vedere că, în cazul prescripției răspunderii penale, Curtea Constituțională a pronunțat două decizii cu efecte contradictorii (nr. 297/2018 și nr. 358/2022), iar principiul supremației dreptului Uniunii Europene impune instanței naționale să asigure efectul deplin al cerințelor acestui drept, lăsând neaplicată, dacă este necesar, din oficiu, orice reglementare sau practică națională, chiar și ulterioară, care este contrară unei dispoziții de drept al Uniunii.

Altfel spus, în vederea respectării acestui principiu, din moment ce infracțiunea ce face obiectul cauzei este una care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, instanța trebuia să facă aplicarea prevederilor privind prescripția răspunderii penale în interpretarea dată prin prisma Deciziei nr. 265/2014 a Curții Constituționale, care înlătură noțiunea de instituție autonomă a prescripției din interpretarea globală a legii penale mai favorabile.

Parchetul a invocat următoarele argumente în acest sens:

Din jurisprudența Curții Constituționale privitoare la aplicarea retroactivă a normelor prin care anumite infracțiuni au fost declarate imprescriptibile (Deciziile nr. 511/2013 și nr. 341/2014) rezultă că, în cazul normelor privitoare la prescripție, principiul aplicării legii penale mai favorabile poate fi pus în balans cu cerințele echității substanțiale.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului distinge, cu privire la aplicarea art. 7 din Convenție privitoare la principiul neretroactivității legii penale mai favorabile, între normele privind prescripția și cele care definesc infracțiunile și pedepsele care le sancționează. Dacă în discuție nu este reaparitia posibilității de a sancționa fapte cu privire la care termenul de prescripție a răspunderii penale s-a împlinit, neaplicarea celei mai favorabile interpretări a legii privitoare la prescripție nu pune probleme din perspectiva art. 7 din Convenție (decizia din data de 22 septembrie 2015 din cauza Borcea c. României, par. 64-67).

Curtea Europeană de Justiție consideră că neutralizarea efectului temporal al întreruperii termenului de prescripție poate crea un risc sistemic de impunitate în cauzele privind fraude grave aducând atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene. În acest caz, instanța internă trebuie să lase neaplicată legea internă privind reducerea termenului prescripției speciale, cu excepția cazului în care neaplicarea legii interne mai favorabile determină o încălcare a principiului legalității infracțiunilor și pedepselor, din cauza unei lipse de precizie a legii aplicabile sau pentru motivul aplicării retroactive a unei legislații care impune condiții de incriminare mai severe decât cele în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii. Faptul că legiuitorul național prelungește un termen de prescripție cu aplicare imediată, inclusiv unor fapte imputate care nu sunt încă prescise, nu aduce, în principiu, atingere principiului legalității infracțiunilor și pedepselor - deciziile din cauzele C-105/14 (Taricco I) și C-42/17 (Taricco II).

Deși prescripția răspunderii penale este o instituție de drept material, instituția întreruperii termenului de prescripție este o instituție preponderent de drept procedural. Ea reprezintă în esență unul dintre efectele actelor de procedură, acte

realizate în cursul procesului penal de către organele judiciare. Acest fapt rezultă inclusiv din aceea că, în cuprinsul Deciziei nr. 358/2022 (par. 67), Curtea Constituțională tratează în mod distinct cele două instituții. Având în vedere natura ei, întreruperea termenului de prescripție a răspunderii penale este guvernată de principiul aplicării imediate a legii care guvernează actele de procedură. Ca urmare, orice act de procedură întocmit în intervalul de timp situat până la data de 25 iunie 2018 (data publicării Deciziei nr. 297/2018) a produs efectul juridic prevăzut de dispozițiile art. 155 alin. (1) din C. pen., de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale.

Așadar, prin Decizia nr. 297/2018, Curtea Constituțională a decis că noua reglementare nu este constituțională, pentru că este lipsită de previzibilitate, și contrară principiului legalității incriminării, pentru că suspectul și inculpatul nu pot cunoaște că a fost întrerupt cursul termenului prescripției răspunderii penale. În considerentele acestei decizii s-a arătat că reglementarea din vechiul C. pen. satisfacea toate exigențele de constituționalitate.

Ulterior Deciziei nr. 297/2018, textul prevedea în continuare posibilitatea întreruperii cursului prescripției, iar practica judiciară, în conformitate cu jurisprudența C.E.D.O., a clarificat gradual regulile răspunderii penale, a înlăturat dubiile cu privire la interpretarea art. 155 din C. pen. și s-a uniformizat, statuând în sensul că întreruperea cursului prescripției se produce prin îndeplinirea unui act care trebuie comunicat suspectului sau inculpatului.

Prin Decizia nr. 358/2022, Curtea Constituțională a declarat întreg alin. (1) al art. 155 din C. pen. neconstituțional încă o dată, considerând că este imprezibil, întrucât cauzele de întrerupere a cursului prescripției au fost stabilite de practica judiciară, iar nu de legiuitor. De asemenea, în pofida practicii judiciare constante în sens contrar, Curtea Constituțională a arătat, în considerentele hotărârii, că între 2018 și 2022 în legislație nu ar fi fost prevăzut vreun caz de întrerupere a cursului prescripției.

Cu toate aceste polemici, înainte de publicarea Deciziei Curții Constituționale nr. 358/2022 în Monitorul Oficial nr. 565 din 09 iunie 2022, prin O.U.G. nr. 71/2022, publicată în Monitorul Oficial nr. 531 din 30 mai 2022, s-a modificat art. 155 alin. (1) din C. pen., în sensul că termenul de prescripție a răspunderii penale se întrerupe prin îndeplinirea oricărui act de procedură care, potrivit legii, trebuie comunicat suspectului sau inculpatului, adică exact în sensul art. 124 din C. pen. din 1969, a celor statuate de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 297/2018 și conform interpretării constante și unanime date de instanța supremă timp de aproape 4 ani (de la data publicării Deciziei nr. 297/2018, până la pronunțarea Deciziei nr. 358/2022).

Conform art. 147 alin. (1) și (4) din Constituția României: (1) Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept. (...)

(4) Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.

Așa cum se poate observa, O.U.G. nr. 71/2022 a fost publicată anterior publicării deciziei CCR nr. 358/2022, deci anterior momentului la care această decizie putea produce vreun efect.

Din considerentele Deciziei nr. 358/2022 a Curții Constituționale rezultă că, în perioada 26.06.2018 - 30.05.2022, nu ar mai fi existat cazuri de întrerupere a prescripției în legislația română, deoarece Parlamentul nu a pus în acord C. pen. cu Decizia Curții Constituționale nr. 297/2018, în termen de 45 de zile de la data publicării celei din urmă decizii.

Înalta Curte de Casație și Justiție a fost chemată să decidă asupra acestei controverse prin intermediul unei hotărâri pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, care, conform art. 477¹ din C. proc. pen., pot face obiectul verificării constituționalității lor.

Prin Decizia nr. 67 din 25 octombrie 2022, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis sesizările instanțelor de judecată și a decis că:

1. Normele referitoare la întreruperea cursului prescripției sunt norme de drept penal material (substanțial) supuse din perspectiva aplicării lor în timp principiului activității legii penale prevăzut de art. 3 din C. pen., cu excepția dispozițiilor mai favorabile, potrivit principiului mitior lex prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituție și art. 5 din C. pen.

În continuare, relevând consecințele Deciziei nr. 358/2022 a Curții Constituționale și a Deciziei nr. 67/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, parchetul a susținut, în esență, că înlăturarea termenului special de prescripție, ca urmare a

Deciziei nr. 358/2022 a Curții Constituționale și a Deciziei nr. 67/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție este de natură să creeze un risc sistemic de impunitate la nivel național și nu doar pentru infracțiunile ce aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene și de corupție, ci a tuturor infracțiunilor, cu excepția celor imprescriptibile.

Procedurile penale referitoare la infracțiunile ce aduc atingere intereselor Uniunii Europene, precum cea în cauză, implică anchete complexe și greoaie, mai ales datorită faptului că organele judiciare sunt sesizate după mulți ani de la data săvârșirii unor asemenea fapte.

Durata procedurii în fața tuturor instanțelor este de așa natură, în acest tip de cauze, încât impunitatea de fapt nu ar constitui în România un caz excepțional, ci regula.

Față de aspectele menționate, parchetul a susținut că în cauză nu se impunea constatarea încetării procesului penal, motivat de împlinirea termenului general de prescripție a răspunderii penale, întrucât, dând prevalență principiului supremației dreptului Uniunii Europene, instanța trebuia să facă aplicarea dispozițiilor art. 155 alin. (1) din C. pen. privind întreruperea cursului prescripției răspunderii penale prin acte de procedură care au fost comunicate inculpaților și să constate că termenul de prescripție specială nu s-a împlinit în prezenta cauză.

Astfel, în speță, inculpații A., D., S.C. B. S.A., prin lichidator judiciar G., au fost trimiși în judecată prin rechizitoriul nr. x/2014 emis la data de 20.06.2018, anterior publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, publicată în Monitorul Oficial nr. 518/25.06.2018.

Întrucât sesizările organelor de urmărire penală de către Oficiul Național de Prevenire și Combateră a Spălării Banilor a avut loc în perioada vechiul C. pen., respectiv 03.01.2012 - 21.03.2012 - 06.08.2012 (file x DUP), de către Garda Financiară - Comisariatul General la data de 29.10.2012 (file x DUP), de către ANAF - DGAMC la data de 28.06.2013 (file x DUP), cursul prescripției a fost întrerupt în baza dispozițiilor art. 123 din C. pen. din 1969 prin următoarele acte de urmărire penală:

Inculpații A., D. au fost audiați, s-au formulat obiecțiuni la raportul de expertiză privind modul de stabilire a prejudiciului, s-au dispus măsuri preventive împotriva inculpaților D. (14.12.2012 - 12.01.2013), S.C. B. S.A., prin lichidator judiciar G. (15.01.2014 - 17.01.2014).

Ulterior datei de 01.02.2014, când au intrat în vigoare C. pen. și C. proc. pen., urmărirea penală s-a desfășurat în continuare în perioada 05.02.2014 - 07.05.2018, dispozițiile de procedură fiind de imediată aplicare. S-au dispus măsuri preventive împotriva inculpaților D. (06.02.2014 - 22.12.2014), S.C. B. S.A., prin lichidator judiciar G. (17.01.2014 - 15.07.2014).

Prin urmare, fiind deja întrerupt cursul prescripției în temeiul art. 123 din C. pen. din 1969, în speță nu mai este incidentă situația de vid legislativ stabilită după interpretarea naturii consecințelor Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, publicată în Monitorul Oficial nr. 518/25.06.2018, prin Decizia Curții Constituționale nr. 358/2022, publicată în Monitorul Oficial nr. 565/09.06.2022, în considerentele din paragraf 73:

"... pe perioada cuprinsă între data publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018 publicată în Monitorul Oficial nr. 518/25.06.2018 și până la intrarea în vigoare a unui act normativ care să clarifice norma, prin reglementarea expresă a cazurilor apte să întrerupă cursul termenului prescripției răspunderii penale, fondul activ al legislației nu conține vreun caz care să permită întreruperea prescripției răspunderii penale" .

Practica judiciară s-a mai confruntat cu probleme de interpretare în materia prescripției răspunderii penale la momentul intrării în vigoare, după 01.02.2014, a noilor coduri, penal și de procedură penală, care a fost corectată de Decizia Curții Constituționale a României nr. 265/2014, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 372 din 20.05.2014, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 din C. pen.

Prin această decizie s-a statuat că "anterior apariției noului C. pen., Curtea Constituțională a sancționat punctual că un înțeles contrar principiului legii penale mai favorabile în cazul unor instituții de drept penal material (de ex. Decizia nr. 1.092 din 18 decembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 67 din 31 ianuarie 2013 - referitoare la prescripția specială) nu contravine argumentelor de mai sus, deoarece, în acele decizii, norma mai favorabilă s-a integrat în cuprinsul aceluiași act normativ, nefiind modificată viziunea de ansamblu a reglementării. Astfel, legea de modificare a termenului de prescripție specială (art. I pct. 3 din Legea nr. 63/2012) a fost încorporată în legea de bază (respectiv C. pen. din 1969), pierzându-și identitatea și integrându-se deplin în filosofia de ansamblu a reglementării existente. Situația este în mod vădit diferită în cazul succesiunii în timp a două coduri penale, întrucât într-o atare ipoteză se schimbă opțiunea puterii legislative cu privire la însăși filosofia politicii penale. Indiferent de

interpretările ce se pot aduce unui text atunci când Curtea Constituțională a hotărât că numai o anumită interpretare este conformă cu Constituția, menținându-se astfel prezumția de constituționalitate a textului în această interpretare, instanțele judecătorești trebuie să se conformeze deciziei Curții Constituționale și să o aplice ca atare. De altfel, Curtea Constituțională a statuat că, în ceea ce privește determinarea concretă a legii penale mai favorabile: «aceasta vizează aplicarea legii și nu a dispozițiilor mai blânde, neputându-se combina prevederi din vechea și noua lege, deoarece s-ar ajunge la o *lex tertia*, care, în pofida dispozițiilor art. 61 din Constituție, ar permite judecătorului să legifereze »" (Decizia nr. 1.470 din 8 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 853 din 2 decembrie 2011).

În același sens sunt interpretate dispozițiile art. 7 paragraful 1 din Convenție, care presupune o comparație în concreto a legilor penale aplicabile cauzei acuzatului, inclusiv legea în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii (vechea lege) și cea în vigoare la momentul judecării (noua lege) [...]. Hotărârea Scoppola nr. 2 arată că *lex mitior* trebuie să fie stabilită în concreto, adică judecătorul trebuie să confrunte fiecare lege penală aplicabilă (cea veche și cea nouă) cu faptele specifice cauzei, cu scopul de a stabili care ar trebui să fie pedeapsa în cazul în care se aplică fie legea veche, fie cea nouă. După stabilirea pedepselor care rezultă din legile aplicabile și în lumina faptelor cauzei, trebuie să se aplice legea care este efectiv cea mai favorabilă acuzatului."

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, având de dezlegat problema de drept vizând aplicarea legii penale mai favorabile în cazul prescripției răspunderii penale, respectiv dacă prescripția răspunderii "penale reprezintă o instituție autonomă față de instituția pedepsei, a statuat că în aplicarea art. 5 din C. pen., [...] prescripția răspunderii penale reprezintă o instituție autonomă față de instituția pedepsei". În motivarea deciziei se arată că "determinarea instituțiilor care pot funcționa autonom este o preocupare importantă în practica judiciară penală actuală datorită necesității de a stabili modul de aplicare a legii penale mai favorabile", precum și că "instituțiile autonome sunt instituțiile al căror mecanism de aplicare funcționează separat de încadrare și/sau pedeapsă și ale căror condiții de existență sunt diferite de faptul juridic față de care sunt apreciate ca fiind autonome". Se mai statuează că "având în vedere că efectele instituțiilor autonome nu sunt generate de același tip de fapt juridic, instituțiile enumerate mai sus sunt autonome și între ele, nu doar față de incriminare și sancțiune". (Decizia nr. 2 din 14 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 319 din 30 aprilie 2014).

Pentru argumentele prezentate, parchetul a solicitat admiterea recursului în casație, casarea deciziei penale recurate și dispunerea rejudecării apelurilor de către instanța de apel.

În drept, a invocat cazul prevăzut de art. 438 alin. (1) pct. 8 din C. proc. pen.

Constatând că cererea de recurs în casație formulată Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție împotriva deciziei penale nr. 80/A din data de 20 ianuarie 2023 pronunțată de Curtea de Apel București, secția a II-a penală, în dosarul nr. x/2018, este introdusă în termenul prevăzut de lege și respectă condițiile prevăzute de art. 434, art. 436 alin. (1) și (6) din C. proc. pen., dar și pe cele prev. de art. 437 raportat la art. 438 din C. proc. pen., Înalta Curte, judecătorul de filtru, a admis-o în principiu și a dispus trimiterea cauzei la completul de trei judecători, în vederea judecării pe fond a căii de atac.

Analizând recursul în casație declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție, în limitele prevăzute de art. 442 alin. (1) și (2) C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție constată că acesta este nefondat, pentru următoarele considerente:

Cu titlu prealabil, reține că, fiind reglementat ca o cale extraordinară de atac, menită să asigure echilibrul între principiile legalității și cel al respectării autorității de lucru judecat, recursul în casație se poate exercita exclusiv împotriva anumitor categorii de hotărâri definitive și numai pentru motive de legalitate expres și limitativ prevăzute de legea procesual penală.

Dispozițiile art. 433 C. proc. pen. reglementează explicit scopul căii de atac analizate, statuând, în acest sens, că recursul în casație urmărește să supună Înaltei Curți de Casație și Justiție judecarea, în condițiile legii, a conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile. Analiza de legalitate a instanței de recurs nu este una exhaustivă, ci limitată la încălcări ale legii apreciate grave de către legiuitor și reglementate ca atare, în mod expres și limitativ, în cuprinsul art. 438 alin. (1) C. proc. pen.

În contextul obiectului său astfel definit, calea extraordinară de atac a recursului în casație nu are ca finalitate nici remedierea unei greșite aprecieri a faptelor și nici cenzurarea integrală a tuturor aspectelor de legalitate ale hotărârii definitive. Instanța de casație nu judecă procesul propriu-zis, respectiv litigiul care are ca temei juridic cauza penală, ci judecă exclusiv dacă, din punct de vedere al dreptului, hotărârea atacată este corespunzătoare.

În cauza de față, Ministerul Public a invocat cazul de recurs în casație prevăzut de art. 438 alin. (1) pct. 8 C. proc. pen., potrivit căruia hotărârile sunt supuse casării atunci când "în mod greșit s-a dispus încetarea procesului penal"

Cazul de casare evocat este incident în ipoteza în care, în raport cu actele existente la dosar și cu regulile de drept aplicabile la data soluționării definitive a cauzei, se constată reținerea eronată a unuia dintre impedimentele la exercitarea acțiunii penale prevăzute de art. 16 alin. (1) lit. e) - j) C. proc. pen., și, în temeiul acestuia, pronunțarea unei soluții nelegale de încetare a procesului penal.

În speță, cazul concret de împiedicare a exercitării acțiunii penale, valorificat de către instanța de apel, este cel prevăzut de art. 16 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., fiind constatată intervenirea prescripției răspunderii penale, ca urmare a împlinirii termenului general de prescripție.

Situația de fapt valorificată prin decizia recurată constă în aceea că:

- în perioada februarie - aprilie 2011, inculpatul A., în calitate de asociat și administrator al inculpatei S.C. B. S.A. (fostă S.C. C.), cu intenție directă, în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, a înregistrat în contabilitatea societății achiziții fictive de materiale publicitare promoționale (11 acte materiale), ca provenind de la S.C. H. S.R.L. (6 acte materiale) și S.C. I. S.R.L. (5 acte materiale), în valoare totală de 46.356.636,79 RON, din care TVA în cuantum de 8.972.252 RON, prejudiciind astfel bugetul de stat cu suma de 8.972.252 RON (echivalentul a 2.133.254 euro), reprezentând TVA dedusă în mod nelegal, faptă ce întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de evaziune fiscală, prevăzută și pedepsită de art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Legea nr. 241/2005 (în forma ulterioară intrării în vigoare a Legii 50/2013), cu aplicarea art. 35 alin. (1) din C. pen. și art. 5 din C. pen.

- în perioada martie 2011- 20.06.2011, același inculpat, și-a însușit în mod necuvenit suma de 481.310 RON, în calitate de asociat și administrator al S.C. B. S.A. (fostă S.C. C.), faptă ce întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de delapidare, prevăzută și pedepsită de art. 295 alin. (1) din C. pen. rap. la art. 309 din C. pen., cu aplicarea art. 5 din C. pen.

- în perioada februarie - martie 2011, inculpatul D. care, în calitate de administrator în fapt al S.C. H. S.R.L. și S.C. I. S.R.L., în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, a emis către S.C. B. S.A. (fostă S.C. C.), 11 facturi fiscale fictive, care atestă livrarea de materiale publicitare promoționale în valoare totală de 46.356.636,79 RON, din care TVA în cuantum de 8.972.252 RON respectiv, în baza cărora societatea beneficiară S.C. B. S.A. (fostă S.C. C.) și-a dedus în mod nelegal TVA în cuantum de 8.972.252 RON (echivalentul a 2.133.254 euro), sumă cu care a fost prejudiciat bugetul de stat, faptă ce întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de complicitate la evaziune fiscală în formă continuată, faptă prev. și ped. de art. 26 din C. pen. din 1969 rap. la art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Legea 241/2005 (forma înainte de intrarea în vigoare a Legii 50/2013) cu aplic. art. 41 alin. (2) din C. pen. din 1969 și art. 5 din C. pen. din 2009.

În ce privește cazul concret de împiedicare a exercitării acțiunii penale, instanța de apel a constatat intervenția prescripției răspunderii penale, ca urmare a împlinirii termenului general de prescripție.

În concret, curtea de apel a reținut că legea penală mai favorabilă aplicabilă inculpaților este legea penală care nu mai conține vreun caz care să permită întreruperea cursului prescripției răspunderii penale, respectiv forma C. pen. aflată în vigoare în perioada cuprinsă între data publicării Deciziei nr. 297/2018, și anume 26 iunie 2018, și până la intrarea în vigoare a O.U.G. nr. 71/30 mai 202, întrucât în acest interval de timp dispozițiile art. 155 alin. (1) din C. pen. nu pot fi aplicate, urmare a constatării neconstituționalității acestora și a lipsei de intervenție a legiuitorului pentru modificarea lor, cu consecința inexistenței vreunui caz de întrerupere a cursului prescripției, în conformitate cu Decizia nr. 67 din 25 octombrie 2022 a instanței supreme - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

Ca atare, curtea de apel a constatat că inculpaților le este aplicabil termenul general de prescripție a răspunderii penale prevăzut de art. 154 alin. (1) lit. c) din C. pen. - respectiv 10 ani, în raport de limitele de pedeapsă prevăzute de lege în cazul infracțiunilor deduse judecătii, în forma legii penale mai favorabile, termen care a curs de la data săvârșirii ultimei acțiuni aferente infracțiunii continuate, potrivit art. 154 alin. (2) teza a II-a din C. pen., adică de la finalul lunii aprilie 2011, fiind împlinit la finalul lunii iunie 2021.

În ce privește infracțiunea de delapidare reținută în sarcina inculpatului A., raportat la momentul epuizării -20.06.2011, termenul general de prescripție a răspunderii penale prevăzut de art. 154 alin. (1) lit. d) din C. pen. - 5 ani, instanța de apel a constatat că în cauză a intervenit prescripția răspunderii penale pentru săvârșirea infracțiunii de delapidare, termenul fiind împlinit la data de 19.06.2016, anterior pronunțării hotărârii primei instanțe.

Invocând incidența motivului de recurs în casație prevăzut de art. 438 alin. (1) pct. 8 din C. proc. pen., Parchetul de pe

lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție a criticat decizia apelată arătând în esență că, în mod greșit, instanța de apel nu a avut în vedere efectul întreruptiv de prescripție al actelor de urmărire penală efectuate și care au fost comunicate inculpaților.

Examinând critica formulată în recurs în casație, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că, în contextul adoptării Deciziei nr. 67 din 25 octombrie 2022 a instanței supreme - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial Partea I nr. 1141 din 28 noiembrie 2022, aceasta are caracter nefondat.

Prin hotărârea prealabilă adoptată în mecanismul de unificare a practicii judiciare prevăzut de art. 475 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit cu caracter obligatoriu că normele referitoare la întreruperea cursului prescripției sunt norme de drept penal material (substanțial) supuse, din perspectiva aplicării lor în timp, principiului activității legii penale prevăzut de art. 3 din C. pen., cu excepția dispozițiilor mai favorabile, potrivit principiului mitior lex prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituția României, republicată și art. 5 din C. pen.

În considerentele hotărârii prealabile s-a arătat, printre altele, că dispozițiile art. 155 alin. (1) din C. pen., în forma anterioară Deciziei nr. 297/2018, constituie o normă de drept penal material, iar nu o normă de procedură penală.

Or, date fiind argumentele expuse în Decizia nr. 265/2014 a Curții Constituționale (publicată în Monitorul Oficial Partea I, nr. 372 din 20 mai 2014), în cauzele pendinte nu pot fi combinate dispozițiile art. 155 alin. (1) din C. pen., în forma anterioară Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, prin considerarea că actul de procedură a produs un efect întreruptiv al cursului prescripției, cu dispozițiile art. 155 alin. (1) din C. pen. ulterioare publicării deciziei menționate, care înlătură un asemenea efect, după cum s-a arătat în Decizia Curții Constituționale nr. 358/2022. Aceasta deoarece o eventuală combinare a dispozițiilor legale ar însemna ca organele judiciare să aplice două acte normative referitoare la aceeași instituție juridică, exercitând un atribut care nu le revine și intrând în sfera de competență constituțională a legiuitorului.

Înalta Curte a reținut, de asemenea, că revine fiecărei instanțe de judecată investite cu soluționarea cauzelor pendinte să determine caracterul mai favorabil sau nu al dispozițiilor legale incidente în raport cu particularitățile fiecărei situații în parte, respectând însă cerințele ce decurg din interdicția generării unei lex tertia.

Dezlegarea obligatorie a problemei de drept astfel enunțate, referitoare la natura dispozițiilor art. 155 alin. (1) C. pen., în general, și a întreruperii cursului prescripției răspunderii penale, în special, este incidentă și în speța de față.

În faza judecării apelului, Curtea de Apel Galați a valorificat incidența prescripției generale a răspunderii penale, ca efect al adoptării Deciziilor Curții Constituționale nr. 297/2018 și nr. 358/2022, interpretând și aplicând normele de drept penal pertinente în concordanță cu dezlegarea obligatorie a problemei de drept ce a făcut obiectul hotărârii prealabile anterior menționate.

Având în vedere caracterul obligatoriu al deciziei pronunțate în dezlegarea unei chestiuni de drept și situația factuală definitiv reținută prin hotărârea instanței de apel și care nu mai poate fi cenzurată de instanța de casație, termenele de prescripție a răspunderii penale pentru infracțiunile deduse judecării, prevăzute de art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Legea 241/2005, respectiv cea prevăzută de art. 295 din C. pen. rap. la art. 308 din C. pen. sunt, potrivit art. 154 alin. (1) lit. b) și d) C. pen., de 10, respectiv 5 ani și au început să curgă la momentul epuizării.

De vreme ce, subsecvent deciziilor luate în contenciosul constituțional, legea penală mai favorabilă, astfel cum a fost identificată de instanța de apel, respectiv, C. pen. în vigoare în perioada 25 iunie 2018 - 30 mai 2022, nu a inclus cazuri de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale, rezultă că termenul de prescripție generală s-a împlinit, în cauză, la sfârșitul lunii iunie 2021, pentru infracțiunea de evaziune fiscală prev. de art. 9 alin. (1) lit. c), alin. (3) din Legea nr. 241/2005, momentul epuizării fiind stabilit cu autoritate de lucru judecat -finalul lunii aprilie 2011, iar pentru săvârșirea infracțiunii de delapidare, termenul fiind împlinit la data de 19.06.2016, în considerarea realizării ultimului act material la data de 20.06.2011.

Referitor la solicitarea Ministerului Public de a lăsa neaplicate Deciziile Curții Constituționale nr. 297/2018 și nr. 358/2022, precum și Decizia nr. 67 din 25 octombrie 2022, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, Înalta Curte reține că prin cererea de recurs în casație s-a solicitat aceasta în considerarea hotărârii pronunțate de Curtea Europeană de Justiție, Marea Cameră, la data de 21 decembrie 2021, în cauzele conexe C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, iar ulterior, în concluziile sale, procurorul de ședință a invocat în susținerea motivelor de recurs hotărârea pronunțată de Curtea Europeană de Justiție, Marea Cameră, la data de 24 iulie 2023, în cauza C-107/23 PPU -Lin.

Cu privire la această din urmă susținere se constată prioritar că invocarea hotărârii preliminare se circumscrie unui argument suplimentar în susținerea criticilor privind aplicarea deciziilor Curții Constituționale nr. 297/2018 și nr. 358/2022, precum și a Deciziei nr. 67 din 25 octombrie 2022, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală și, ca atare, se încadrează în limitele devolutive conturate de art. 442 alin. (2) din C. proc. pen., potrivit căruia instanța de recurs este îndrituită să examineze cauza numai în limitele motivelor de casare invocate în cererea de recurs în casație.

Cu privire la acest argument, reamintim că, dată fiind natura juridică a recursului în casație, aceea de cale extraordinară de atac de anulare, al cărei scop este, potrivit art. 433 din C. proc. pen. acela de a supune Înaltei Curți de Casație și Justiție judecarea, în condițiile legii, a conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile, constatarea nelegalității deciziei date în apel sub aspectul intervenirii cauzei de încetare, nu poate fi raportată decât la fondul legislativ existent la momentul pronunțării hotărârii recurate, pentru modificările intervenite după pronunțarea hotărârii definitive, C. proc. pen. prevede alte remedii procesuale, cum ar fi contestația la executare sau contestația în anulare.

Cu alte cuvinte, din perspectiva cazului de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 8, pentru a se constata acest motiv de nelegalitate, existența cauzei de încetare a procesului penal se apreciază prin raportare la datele existente la momentul pronunțării hotărârii definitive atacate atât sub aspect factual, cât și legislativ. Astfel, în cazul prescripției răspunderii penale, analiza de legalitate se limitează la verificarea împlinirii sau nu a termenului, pornind de la limitele de pedeapsă prevăzute de lege pentru infracțiunea reținută în sarcina inculpatului, în raport cu încadrarea juridică a faptei și legea penală mai favorabilă, stabilite, cu caracter definitiv, de instanța de apel, având în vedere eventuala incidență a unor cauze de suspendare sau de întrerupere a cursului acestui termen în raport de cadrul normativ și interpretativ existent la data pronunțării deciziei.

Or, hotărârea Curții Europene de Justiție, Marea Cameră, în cauza C-107/23 PPU, a fost pronunțată la data de 24 iulie 2023, ulterior deciziei atacate, așadar, legalitatea soluției de încetare din data de 20 ianuarie 2023 nu poate fi analizată în raport de această decizie.

Astfel, la momentul pronunțării deciziei atacate, calificarea în dreptul național a instituției prescripției ca fiind o instituție de drept substanțial, chestiune asupra căreia a statuat cu caracter obligatoriu instanța supremă prin decizia amintită, atrăgea incidența principiului legii penale mai favorabile, iar elementele de interpretare oferite prin Hotărârea pronunțată de Curtea Europeană de Justiție, Marea Cameră, la data de 21 decembrie 2021, în cauzele conexe C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, cât și prin Hotărârea din 5 decembrie 2017, în cauza C-42/17, nu ofereau argumente pentru o eventuală înlăturare a jurisprudenței obligatorii menționate, dimpotrivă.

În acest sens, este relevantă statuarea din cuprinsul paragrafului 209 din hotărârea pronunțată la data de 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion, în cuprinsul căreia Curtea precizează expres că, în cauzele în care s-a dispus sesizarea prealabilă, sunt antamate cerințele care decurg din articolul 47 alin. (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, privind dreptul la un proces echitabil, situație în care nu poate fi opus un standard național de protecție a drepturilor fundamentale care să implice un risc sistemic de impunitate, instanța națională având obligația de a se asigura că infracțiunile ce intră în domeniul dreptului Uniunii fac obiectul unor sancțiuni penale care au un caracter efectiv și disuasiv. Curtea a subliniat, însă, că, în drept, ipoteza este distinctă de situația în care instanța națională ajunge să considere că obligația de a lăsa neaplicate dispozițiile naționale în cauză se lovește de principiul legalității infracțiunilor și pedepselor, astfel cum este consacrat la articolul 49 din Cartă, situație în care nu este ținută să se conformeze acestei obligații (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 decembrie 2017, M. A. S. și M. B., C-42/17, EU:C:2017:936, punctul 61).

Or, în speță în raport de deciziile obligatorii amintite, era incidentă tocmai ipoteza avută în vedere de Curtea de Justiție la pronunțarea Hotărârii din 5 decembrie 2017, M. A. S. și M. B., C-42/17, (Taricco 2), prin care s-a statuat în sensul că "Articolul 325 alin. (1) și (2) TFUE trebuie interpretat în sensul că impune instanței naționale ca, în cadrul unei proceduri penale având ca obiect infracțiuni privind taxa pe valoarea adăugată, să lase neaplicate dispoziții interne în materie de prescripție care intră sub incidența dreptului material național și care se opun aplicării unor sancțiuni penale efective și disuasive într-un număr considerabil de cazuri de fraudă gravă aducând atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene sau care prevăd termene de prescripție mai scurte pentru cazurile de fraudă gravă aducând atingere intereselor respective decât pentru cele aducând atingere intereselor financiare ale statului membru în cauză, cu excepția cazului în care o astfel de neaplicare determină o încălcare a principiului legalității infracțiunilor și pedepselor, din cauza unei lipse de precizie a legii aplicabile sau pentru motivul aplicării retroactive a unei legislații care impune condiții de incriminare mai severe decât cele în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii."

De altfel, acest raționament este reluat de Curtea de Justiție a Uniunii Europene și în considerentele Hotărârii pronunțate

în cauza C-107/23 PPU, (paragrafele 95-125), Curtea concluzionând că instanțele române nu sunt obligate să lase neaplicate deciziile instanței de contencios constituțional amintite, în pofida existenței unui risc sistemic de impunitate a unor infracțiuni de fraudă gravă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, în măsura în care deciziile se întemeiază pe principiul legalității infracțiunilor și pedepselor, astfel cum este protejat în dreptul național, sub aspectul cerințelor acestuia referitoare la previzibilitatea și la precizia legii penale, inclusiv a regimului de prescripție referitor la infracțiuni.

Elementul de noutate în interpretarea articolului 325 alin. (1) TFUE și articolul 2 alin. (1) din Convenția PIF a constatat în aceea că aplicarea de către o instanță națională a standardului național de protecție care repune în discuție întreruperea termenului de prescripție a răspunderii penale prin acte de procedură intervenite înainte de 25 iunie 2018, data publicării Deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale, trebuie considerat ca fiind de natură să compromită supremația, unitatea și efectivitatea dreptului Uniunii, în sensul jurisprudenței amintite (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, punctul 212).

Cât privește obligativitatea deciziei menționate care impune instanței naționale să lase neaplicat un standard național de protecție referitor la principiul aplicării retroactive a legii penale mai favorabile (lex mitior) care permite repunerea în discuție a întreruperii termenului de prescripție a răspunderii penale în astfel de procese prin acte de procedură intervenite înainte de pronunțarea Deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale, aceasta operează exclusiv în cauzele pendinte la data pronunțării acesteia în contextul în care legea procesual penală în vigoare nu reglementează un remediu pentru situația în care o hotărâre se dovedește a fi incompatibilă cu o interpretare a dreptului Uniunii reținută de Curtea de Justiție a Uniunii Europene ulterior datei la care aceasta a rămas definitivă.

Astfel, deși infracțiunea de evaziune fiscală ce a făcut obiectul acuzației intră sub incidența dreptului Uniunii, fraudă în domeniul TVA-ului constituind o fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, având în vedere elementele de interpretare a dispozițiilor europene aplicabile furnizate de Curtea Europeană de Justiție în jurisprudența anterioară și reiterate în hotărârea C-107/23 PPU, (paragrafele 79-85), situația juridică ce rezultă din aplicarea Deciziilor nr. 297/2018 și nr. 358/2022 ale Curții Constituționale, precum și din Decizia nr. 67/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție generează un risc sistemic de impunitate ce constituie un caz de incompatibilitate cu cerințele articolului 325 alin. (1) TFUE și ale articolului 2 alin. (1) din Convenția PIF (paragrafele 91-92), iar standardul național de protecție astfel cum a fost stabilit de instanța supremă în procedura dezlegării unei chestiuni de drept este, conform interpretării Curții, de natură să compromită supremația, unitatea și efectivitatea dreptului Uniunii, principiul autorității de lucru judecat nu permite remedierea încălcării.

În privința importanței pe care o are principiul autorității de lucru judecat, atât în ordinea juridică europeană, cât și în sistemele juridice naționale, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a statuat constant asupra necesității ca hotărârile judecătorești definitive să nu mai poată fi puse în discuție (Hotărârea din 30 septembrie 2003, Kobler, în cauza C-224/01), cu excepția situației în care normele de procedură interne aplicabile autorizează reexaminarea (Hotărârea din 13 ianuarie 2004, Kuhne & Heitz, în cauza C-453/00 și Hotărârea din 10 iulie 2014, Impresa Pizzarotti & C. Spa, în cauza C-213/13).

Mai mult, Curtea a statuat în sensul că, principiul cooperării nu impune unei instanțe naționale să înlăture norme de procedură internă în vederea reexaminării unei hotărâri judecătorești care a dobândit autoritate de lucru judecat și să o anuleze, atunci când se constată că este contrară dreptului Uniunii (Hotărârea din 1 iunie 1999, Eco Swiss, cauza C-126/97, Hotărârea din 16 martie 2006, Rosmarie Kapferer, cauza C-234/04) și că principiile echivalenței și efectivității nu se opun "ca o instanță națională să nu aibă posibilitatea de a revizui o hotărâre judecătorească definitivă pronunțată în cadrul unei acțiuni de natură civilă, în cazul în care această hotărâre se dovedește a fi incompatibilă cu o interpretare a dreptului Uniunii reținută de Curtea de Justiție a Uniunii Europene ulterior datei la care hotărârea menționată a rămas definitivă, chiar dacă o astfel de posibilitate există în ceea ce privește hotărârile judecătorești definitive incompatibile cu dreptul Uniunii pronunțate în cadrul unor acțiuni de natură administrativă" (Hotărârea din 6 octombrie 2015, Dragoș Constantin Târșia, C-69/14).

Această din urmă cauză a avut în vedere chiar reglementarea procesuală națională, întrebarea preliminară adresată Curții de Tribunalul Sibiu, respectiv dacă "Articolele 17, 20, 21 și 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, articolul 6 [TUE], articolul 110 [TFUE], principiul securității juridice tras din dreptul [Uniunii] și jurisprudența [Curții] pot fi interpretate ca opunându-se unei reglementări precum articolul 21 alin. (2) din Legea [contenciosului administrativ], care prevede posibilitatea revizuirii hotărârilor judecătorești interne pronunțate exclusiv în materia contenciosului administrativ în ipoteza încălcării principiului priorității dreptului [Uniunii] și nu permit[e] posibilitatea revizuirii hotărârilor judecătorești interne pronunțate în alte materii decât contenciosul administrativ (civile, penale) în

ipoteza încălcării aceluiași principiu al priorității dreptului [Uniunii] prin aceste din urmă hotărâri?", fiind relevantă mutatis mutandis și în cauza de față.

În concluzie, analiza privind cazul de recurs în casație se raportează, potrivit legii procesual penale române, la regulile de drept existente la data pronunțării deciziei în apel, instanța nefiind abilitată să reexamineze pe această cale hotărârea atacată prin prisma compatibilității acesteia cu interpretarea dreptului Uniunii reținută de Curtea de Justiție a Uniunii Europene ulterior datei la care aceasta a rămas definitivă.

Pentru considerentele expuse, constatând neîntemeiate criticile formulate, în temeiul art. 448 alin. (1) pct. 1 C. proc. pen., Înalta Curte de Casație și Justiție va respinge, ca nefondat, recursul în casație declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție împotriva deciziei penale nr. 80/A din data de 20 ianuarie 2023, pronunțată de Curtea de Apel București, secția a II-a penală, în dosarul nr. x/2018.

În baza art. 275 alin. (3) C. proc. pen., cheltuieli judiciare avansate de stat vor rămâne în sarcina acestuia.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

D E C I D E

Respinge, ca nefondat, recursul în casație declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție împotriva deciziei penale nr. 80/A din data de 20 ianuarie 2023, pronunțată de Curtea de Apel București, secția a II-a penală, în dosarul nr. x/2018.

Cheltuielile judiciare ocazionate cu soluționarea recursului în casație declarat de Ministerul Public rămân în sarcina statului.

Onorariul convenit apărătorilor desemnați din oficiu pentru intimații inculpați D. și S.C. B. S.A. prin lichidator judiciar G., în quantum de 680 RON fiecare, se suportă din fondul Ministerului Justiției.

Definitivă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 12 octombrie 2023.